

ресурси та засоби інформаційних комунікацій і долати інформаційні загрози. Інформаційна культура постає найважливішим чинником успішної професійної діяльності, а також соціальної захищеності особистості в інформаційному суспільстві.

Література

1. Винарик Л.С. Информационная культура в современном обществе. *Механізми регулювання економіки*. 2009. №2. С. 80-90. URL:<http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/8815>
2. Джинчарадзе Н.Г. Информационная культура личности. Київ. Український центр духовної культури. Тов. "МФА", 1996. 184 с.
3. ДСТУ ISO 5127: 2007. Словник термінів. Інформація та документація. К. Держспоживстандарт України, 2010. 237 с.
4. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура / Пер. с англ. под научн. ред. О.И. Шкаратана. Москва: ГУ ВШЭ, 2000. 608 с.
5. Колин К. Информационная культура в информационном обществе. *Открытое образование*. 2006. № 6. С. 50-56.
6. Маклюэн М. Галактика Гутенберга. Сотворение человека печатной культуры. Киев: Ника-Центр, 2003. 432 с.
7. Семеновкер Б. Информационная культура: от папируса до компактных оптических дисков. *Библиография*. 1994. № 1. С. 11-15.
8. Соколов А. В. Философия информации. Санкт Петербург: СПбГУКИ, 2010. 368 с.
9. Урсул А. Д. Природа информации: философский очерк. Челябинск: Информационное общество, 2010. 231 с.
10. Stewart Harrison, Juerjens Jan. Information security management and the human aspect in organizations // *Information and computer security*. 2017. Т. 25. Вып.5. С.494-534

References

1. Vinarik, L.S. (2009) Information culture in modern society. *Mekhanizmy rehulivannia ekonomiky*. 2009. 2, 80-90. Retrieved from: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/8815> [in Russian].
2. Dzhyncharadze, N.H. (1996) Information culture of the person. Kyiv: Ukrainyskyi tsentr dukhovnoi kultury. Tov. "MFA" [in Ukrainian].
3. DSTU ISO 5127: 2007. (2010) Glossary of terms. Information and documentation. Kyiv: Derzhspozhyvstandart Ukrainy [in Ukrainian].
4. Kastels, M. (2000) *The Information Age: Economics, Society and Culture*. Moscow. GU VShE [in Russian].
5. Kolin, K.K. (2006) Information culture in the information society. *Otkrytoye obrazovaniye*. 6, 50-56.
6. Maklyuen, M. (2003) *The Gutenberg galaxy. The creation of a man of printed culture*. Kyiv: Nika-Tsentr [in Russian].
7. Semenovker, B. (1994) Information culture: from papyrus to compact optical discs. *Bybyohrafya*. 1, 11-15 [in Russian].
8. Sokolov, A. V. (2010) *Philosophy of information*. Sankt Peterburg: SPbGUKI [in Russian].
9. Ursul, A. D. (2010) Nature of information: philosophical essay. Chelyabinsk: «Informatsionnoye obshchestvo» [in Russian].
10. Stewart Harrison, Juerjens Jan. (2017) Information security management and the human aspect in organizations 25 , 5, 494-534

Стаття надійшла до редакції 15.10.2018 р.

УДК 37+ 37.1;1Ф

Мазепа Тереса Лешеківна
доктор мистецтвознавства,
доцент кафедри хорового та
оперно-симфонічного диригування
Львівської національної
музичної академії ім. М. В. Лисенка,
ад'юнкт Інституту музики
Жешівського університету (Польща)
ORCID 0000-0002-5436-6986
teresa.mazepa@gmail.com

**РОЛЬ АНІМАЦІЇ КУЛЬТУРИ В ЗБЕРЕЖЕННІ ДУХОВНИХ ЦІННОСТЕЙ
ГЛОБАЛІЗОВАНОГО СУСПІЛЬСТВА**

Мета статті полягає у розкритті ключових ідей та засад анімації культури в історичній та теоретичній перспективі, уточнення її етимологічних і семантичних основ як соціокультурного явища. Анімація культури – це соціокультурний феномен, динамічний процес формування соціальних відносин, пов'язаних із культурою. **Методологія** дослідження ґрунтується на комплексному поєднанні аналітичного, історичного, культурологічного та компаративного методів та узагальнень, що дає змогу дослідити історичні та теоретичні витоки, парадигми та моделі анімації культури, як важливого фундаменту побудови суспільно-культурного капіталу. **Наукова новизна** полягає у визначенні сутності та значення анімації культури як ефективного інструменту протидії виключення особистості з соціокультурного простору, культурної активізації, суспільної партиципації. **Висновок.** Анімація культури на сучасному етапі стає все більш актуальним та популярним методом діяльності в культурно-соціальній сфері, спрямованим на розвиток креативного потенціалу у пасивної частини суспільства. Мета анімації культури – змінити людину, навколишню реальність, знайти вихід з духовно-інтелектуальної апатії значної частини соціуму за допомогою культури та соціокультурного середовища.

Ключові слова: анімація культури; культура; соціокультурне середовище; дієва культура; активізація; концепції; модель.

Мазепа Тереса Лешековна, доктор искусствоведения, доцент кафедры хорового и оперно-симфонического дирижирования Львовской национальной музыкальной академии им. М. В. Лысенка, адъюнкт Института Музыки Жешовского университета (Польша)

Цель статьи. Цель статьи заключается в раскрытии ключевых идей и принципов анимации культуры в исторической и теоретической перспективе, уточнении ее этимологических и семантических основ как социокультурного явления. Анимация культуры - это социокультурный феномен, динамичный процесс формирования социальных отношений, связанных с культурой. **Методология** исследования основана на комплексном сочетании аналитического, исторического, культурологического и сравнительного методов и обобщений, позволяет исследовать исторические и теоретические истоки, парадигмы и модели анимации культуры, как важного фундамента построения общественно-культурного капитала. **Научная новизна** заключается в том, что определяется сущность и значение анимации культуры как эффективного инструмента противодействия исключению личности из социокультурного пространства, культурной активизации, общественной партиципации. **Вывод.** Анимация культуры на современном этапе становится все более актуальным и популярным методом деятельности в культурно-социальной сфере, направленным на развитие креативного потенциала в пассивной части общества. Цель анимации культуры - изменить человека, окружающую реальность, найти выход из духовно-интеллектуальной апатии значительной части социума с помощью культуры и социокультурной среды.

Ключевые слова: анимация культуры; культура; социокультурная среда; эффективная культура; активизация; концепции; модель.

Mazepa Teresa, Doctor of Art, Associate Professor of the Department of choral and opera-symphonic conducting at Lviv National M.V. Lysenko Musical Academy. Adjunct of the Institute of Music of Rzeszow University (Poland)

Role of culture animation in preserving the spiritual values of the globalized society

Purpose of the article. The purpose of the article is to reveal the key ideas and principles of animation of culture in the historical and theoretical perspective, refinement of its etymological and semantic foundations as a socio-cultural phenomenon. Animation of culture is a socio-cultural phenomenon, a dynamic process of the formation of social relations connected with culture. **The methodology** of the research is based on an integrated combination of analytical, historical, culturological and comparative methods and generalization, which enables exploring historical theoretical origins, paradigms, and models of animation of culture as an important foundation for the construction of social and cultural capital. **Scientific novelty** lays in defining the essence and significance of animation of culture as an effective tool for combating exclusion of personality from the socio-cultural space, cultural activation, and social participation. **Conclusion.** Animation of culture at the present stage is becoming the more and more actual and popular method of activity in the cultural and social sphere, aimed at developing the creative potential of the passive part of the society. The purpose of animation of culture is to change the person, the surrounding reality, to find the way out of spiritual and intellectual apathy of a significant part of society through the culture and socio-cultural environment.

Key words: animation of culture; culture; socio-cultural environment; effective culture; activation; conception; model.

Актуальність теми дослідження. Останніми роками істотно зросло значення анімації культури (в Україні в педагогічній науці вживається визначення «соціально-культурна анімація»), яка трактується в доволі широкому полі значень: як напрямок, метод, сукупність форм діяльності, спрямованих на стимулювання соціально-культурного життя. Використання у культурній та освітній діяльності стратегій, методів та технік, запозичених з анімації культури, сприяє оптимальній реалізації важливих завдань сучасного суспільства: формування духовно-культурних потреб, соціалізації в сфері міжособистісних комунікацій, збереження регіонально-історичних традицій та цінностей і внаслідок цього – досягнення позитивних змін у локальній групі, соціальному середовищі та навіть у окремих осіб. Анімація має на увазі активність у парадигмі живої культури як частини соціокультурної реальності, завдання якої - заповнити прогалину між сферами елітарної та масової культури.

Аналіз досліджень і публікацій. До наукового обігу впроваджено численні публікації, так чи інакше пов'язані з анімацією, у яких вона визначається та концептуалізується по-різному внаслідок різниці дисциплінарних і субдисциплінарних джерел анімації, що впливають на диференціацію її понятійного поля. Серед наукових праць, присвячених анімації, варто відзначити ґрунтовні дослідження як зарубіжних вчених (П. Беснард, Г. Годлевський [1], М. Дебесс, Ж. Думазедьєр, Й. Каргуль, В. Клосовський [3], М. Копчинська [4], Л. Куркі, Е. Лімбо, А. Менцвель, Г. Міллаерт, Й. Жебровський [8], Й. Жіллет, М. Полло, К. Робінсон, М.К. Сміт [7], Й. Трілла, А. Шіндлер [5, 6] та ін.) так і вітчизняних, передусім в педагогіці та туристиці (С. Килимистий, Т. Божук, Л. Волик, Т. Сокол, Л. Тарасова, О. Чернишенко та ін.). Проблематика анімації культури висвітлена у вітчизняній науковій літературі недостатньо.

Мета статті полягає у розкритті поняття предмету анімації культури в історичному та теоретичному аспекті, що супроводжується уточненням етимологічних і семантичних основ її концепції як соціокультурного явища.

Виклад основного матеріалу. Явище анімації культури пов'язане з суспільно-культурним рухом кінця 60-х рр. ХХ ст., насамперед у Франції (вже в 40-х рр. минулого сторіччя там з'явився термін "аніматор"), згодом у Великобританії, Канаді, США, Німеччині, Італії, Австрії, Польщі. В тих же країнах окреслилась проблематика анімації в наукових дослідженнях.

Історично анімація стала результатом соціальної революції 60-х рр. ХХ ст., що була реакцією на непристосованість соціальних інститутів та систем до інтенсивних соціально-культурних змін, ініціатив, рухів, тенденцій, концепцій щодо поширення культури, нових форм соціокультурної діяльності. Анімація з'явилася як протидія бюрократії, ієрархізації та формалізації стосунків між людьми, стала поверненням до організації діяльності знизу та діяльності задля позитивних змін місцевого середовища на фундаменті творчого потенціалу та активності окремих осіб/груп/місцевих громад.

З одного боку, інспірацією анімаційних рухів стала діяльність дисидентів, які виступали проти формалізованої офіційної культури, протиставляючи «канонічному» мистецтву, репрезентованому офіційними установами (музеями, галереями і т.п.), спільну спонтанну творчу діяльність художників і

жителів місцевої громади (ці дії та концепції отримали різні назви: анімація культури, культурна анімація, *community ars*, вуличне мистецтво). Спільною рисою зазначених концепцій було переконання їх творців, що таким чином вони можуть захистити людину, місцеву громаду від соціальної ізоляції, байдужості, деперсоналізації, самотності та формалізації соціальних стосунків. Пропоновані заходи були спрямовані на потребу самовираження особистості, вдосконалення міжособистісних взаємин, спілкування, плекання творчого потенціалу людей, що зайняті в різних професійних сферах. Анімація повинна була виступити посередником між окремими індивідуумами й групами через збереження і примноження в ранзі особистих цінностей культурних традицій регіонального, національного й універсального вимірів.

З іншого боку, окрім протистояння офіційній «культурній бюрократії», анімація культури була викликана протидією авторитарній шкільній та позашкільній системі, яку звинувачували у опорі на репресивну модель виховання, пропаганді закостенілої соціальної системи «рівняння на середнього», за якої нищиться ініціатива, творчі здібності, нав'язуються жорсткі канони розуміння та культивування культури, а також штучно «канонізується» висока культура. При цьому нехтувалась і негативно оцінювалась вся популярна культура, спрямована на демократичну аудиторію. Критичні настрої щодо шкільних і позашкільних установ, їх невідповідної до духу часу діяльності сформували два напрями протидії авторитарній шкільній/позашкільній системі. Одна з концепцій базувалася на ідеї «дешколяризації», побудови суспільства без школи, скасування школи як інституту, створення можливостей розвитку дітей і молоді відповідно до їх ідей і поглядів. Другий напрям базувався на ідеї анімації, пошуків та зміни застарілих структур і соціально-культурних інституцій, оновленні їх змісту. Прихильники анімації вважали, що як в школі, позашкільних установах, так і в повсякденному суспільному житті дух творчої діяльності за допомогою анімації можна пробудити в кожній людині і соціальній групі.

Анімаційні заходи, спрямовані на подолання пасивності, участь ширшого кола учасників у культурному житті мали на меті усунення негативних наслідків, які, на думку прихильників анімації, спричинила школа та застарілі соціальні й культурні інститути, прагнула втілення контркультурних ідей, побудованих на іншому розумінні культури, спрямованих на виявлення творчого потенціалу кожної особи. Прихильники анімації не обмежували свою діяльність лише дітьми чи школярами. Вони залучали якнайширші соціальні групи до активного самовираження у сфері, пов'язаній з їхнім життям. Анімаційні заходи дали можливість людині реалізувати себе в інституційних та позаінституційних видах діяльності. Різні середовища намагалися вирішувати свої проблеми власними силами, долали бар'єри розвитку, працювали над покращенням соціальної комунікації, розвивали аутоекспресію. Це призвело до різноманіття технік, методів і засобів анімаційної діяльності в регіонах, оскільки враховувалась питома традиція і звичаї різних соціальних верств населення.

Анімація виконує функції антитоду для багатьох негативних явищ:

- визволяє людей від пасивності та соціальної ізоляції;
- робить більш чутливими до проблем навколишнього світу;
- заохочує до самовираження, реалізації власних творчих ініціатив;
- стимулює конструктивну рефлексію;
- оживляє міжособистісну комунікацію;
- надає впевненості у власних силах і можливостях.

Термін «анімація культури» має чимало інтерпретацій та тлумачень, оскільки є предметом широких інтердисциплінарних досліджень. Тож на сьогодні анімація культури не має однозначного визначення та єдиної концептуальної дефініції. У своєму розвитку вона поєднує різні наукові дисципліни - теорію культури, культурну антропологію, педагогіку, соціальні науки, психологію, соціологію, філософію, мистецтво, менеджмент, прагматологію, право, історію, економіку, політичні науки, етнографію [5, 20].

Сам термін *анімація* походить від латинського слова *anima* і означає «душа», «вітер», «повітря», а дієслово *animare* має два значення: 1) дути, дмухати, 2) вдихнути в щось життя, обдарувати душею, оживити. У середньовічній латині з'явилося ще одне важливе значення слова - 3) стимулювати, додати відваги, надати сміливості, оживити, вдихнути в щось життя, обдарувати душею [7]. Цей дуалізм терміну «анімація» відображений у французькій мові, де *animer* означає:

1. Оживляти, оживити щось, привести в рух, надати життєвої сили;
2. Оживити когось, заохотити його, змусити його діяти, стимулювати рушійні сили до дії, пошукати рух, дарувати життя [8, 174].

Цей останній варіант має широкий гуманістичний аспект, оскільки визначає анімацію як натхнення, заохочення та поштовх (стимул), за допомогою якого люди «надихаються» різними формами діяльності. Французький дослідник Е. Лімбос, посилаючись на латинський корінь слова, запропонував таке визначення анімації: «Анімація полягає в тому, щоб надихнути до життєдіяльності, надати сенсу існування колективу, суспільству, пробудити його активність. Анімація [...] орієнтована на майбутнє, на зміну людей, груп і структур. Немає «аніматорів», з одного боку, і «анімованих» з іншого: вони анімуються взаємно. Культурна анімація [анімація культури - Т.М] відрізняється від «поширення», яке має на меті спричинити «споживання» певних культурних продуктів. Поняття активності та участі тісно

пов'язані з ідеєю анімації» [4, 37]. Анімація культури в такому значенні може застосовуватись в багатьох галузях соціально-культурного життя, спрямована як на створення мистецьких цінностей, так і на збагачення й стимулювання соціального середовища.

Не існує жодної єдиної правильної моделі, концепції методу чи способу анімації - все залежить від того, ким є люди, з якими аніматори хочуть працювати, за яких умов вони функціонують, які інтереси та потреби вони мають, якими є їхні обмеження та проблеми, з якими вони стикаються кожен день.

Залежно від сфери та форми реалізації, анімація отримує різні дефініції, які уточнюють і визначають її характер та модель.

В англійських джерелах виділено три основні види анімації:

1) креативно-експресивна анімація (*creative-expressive animation*) – у рамках цієї моделі аніматори заохочують і допомагають людям брати участь у музичних імпрезах, танцях, театральних та інших мистецьких заходах, які повинні дати їм задоволення, сприяти самовираженню та навчанню. Ця модель типова для молодіжних об'єднань і груп, шкіл, а також для людей похилого віку, все частіше використовується в роботі представників мистецької освіти.

2) соціокультурна анімація (*socio-cultural animation*) - у цій моделі аніматори працюють з людьми (групами), керуючи громадами, в яких проживають їхні мешканці. Анімація є імпульсом до емоційного, психічного та фізичного відродження, пожвавлення життя у локальному середовищі. Роль аніматора полягає в тому, щоб допомогти в індивідуальному і груповому розвитку, дозволяючи брати участь в управлінні соціальною, культурною та політичною реальністю. Цей тип анімації забезпечує розвиток місцевих громад.

3) анімація дозвілля (*leisure-time animation*) - дає поштовх для розвитку творчого потенціалу дітей дошкільного та шкільного віку: на ігрових майданчиках, у громадських центрах, центрах суспільної діяльності, в організації спортивних заходів. Ця модель поширена у Великобританії, США, Німеччині та Австрії. Анімаційні заходи у цій моделі базуються на професійній участі співробітників, які організують, координують і проводять розваги, ігри, акції для дітей та молоді [7].

У такому поліморфному семантичному просторі складно знайти універсальне визначення цього поняття. Проте спільним для всіх видів анімації є заохочення, спонукання до активної творчої діяльності у сфері культури та з допомогою засобів культури. Найчастіше анімацію культури розуміють як напрям діяльності у певному середовищі за безпосередньої участі людей, спрямований на стимуляцію самовираження.

Одним із найуспішніших і перспективних напрямків анімації культури є польська концепція культурної анімації в антропологічній перспективі (антропологічно-культурна концепція анімації культури [2, 242]), розроблена в Інституті польської культури Варшавського університету. Орієнтиром згаданої концепції стали ідеї Єжи Гротовського [Jerzy Grotowski] (активна/дієва культура), Тадеуша Кантора [Tadeusz Kantor] (хепенінг), Євгенія Барби [Eugenio Barba] (Odin Teatret) і Йозефа Бойса [Joseph Beuys] (суспільна скульптура).

На думку провідного представника зазначеної концепції Гжегожа Годлевського [Grzegorz Godlewski], саме антропологічний підхід надає можливість повного аналізу ситуації в культурі, дослідити потреби та творчий потенціал учасників, а також вибрати відповідний інструментарій анімаційного впливу. Згідно з цією концепцією, анімація культури є категорією, яка належить до певного виду діяльності в культурі поза стереотипами та схемами офіційної культурної політики - культури для мас. Анімація культури, замість поширення високої культури та/або масової культури та активізації самодіяльної мистецької творчості, повинна зосереджуватися на створенні умов, за яких її учасники могли б реалізувати свої духовні потреби в межах культури, доступної й захопливої для них особисто. Реалізація таких планів повинна здійснюватися шляхом заміни моделі, що базується на пасивності та імітації, на модель, що ґрунтується на активності та самореалізації [1, 64]. Анімацію розуміють не як метод культурно-просвітницької роботи в певному середовищі, а як основу самостійної діяльності індивіда у сфері культури. Найважливішою метою вищезгаданої концепції анімації культури є формування почуття позитивної ідентифікації учасників такої діяльності з власним способом життя, з власною культурою. Учасники повинні відкрити в собі значний культурний потенціал, відбутися його назовні, перестати відчувати себе меншвартісними лише тому, що їх питома культура відрізняється за змістом або формою від «загальноприйнятої».

Антропологічний підхід в анімації полягає в цілісному погляді на людину, котра перебуває у своїй локальній реальності/культурі. Завдяки такій поставі аніматор здійснює детальний аналіз середовища, що дозволяє йому адекватно пристосувати свої ініціативи/дії/проекти до реальних потреб і можливостей учасників анімаційної ситуації [1, 64]. Роль аніматора полягає у створенні стимулюючого імпульсу, який активізує механізм креативності та прояв особистісного культурного змісту кожного з учасників дії. Позиція аніматора в цій концепції полягає у відмові від патерналістської орієнтації на користь партиципації, тобто активної співучасті.

У різних визначеннях і поняттях анімації є спільні риси, такі як:

- існування груп і колективу;
- анімація допомагає діагностувати місцеві, екологічні, соціально-культурні потреби та очікування;

- анімація надихає творчу та багатовимірну діяльність людини в культурі, та її участь у культурі;
- анімація підтримує розвиток творчих і багатовимірних креативних здібностей (різних форм вираження);
- анімація підтримує формування та збагачення культурної ідентичності;
- анімаційні ідеї та заходи відповідають потребам діяльності та одночасно виконують функції засобів розвитку, розваг та релаксації, котрі не можуть здійснити офіційні установи;
- анімація орієнтована на людину – її творчий потенціал і цінності;
- анімація підтримує формування місцевої, національної та глобальної свідомості;
- анімація полягає в заохоченні, вдосконаленні соціальних комунікацій, міжособистісних і міжструктурних відносин на різних рівнях, акцентує увагу на автономії окремих осіб і груп та їх суб'єктності;
- анімація у своїх ідеях і діях орієнтована на активну та не директивну (не жорстку) педагогіку, гуманістичну психологію, соціологію малих груп;
- анімація поширює ідеї та методи інтеграції, партиципації, діяльності та участі, самоосвіти, саморозвитку; спрямована на стимулювання розвитку людей та їх відповідальності, соціальну активізацію, сприяє самовираженню та автентичному обміну думками та почуттями;
- основою анімації є добровільна діяльність;
- від учасників не вимагається та не очікується спеціальна підготовка; анімація відкрита для всіх, незалежно від віку, статі, походження, віросповідання, освіти або професії;
- анімація - це налаштування на процес як розвиток чогось, на зустрічі, на момент стимулювання до дій, а не на результат культурної діяльності; важливим є факт участі, автентичності, пробудження цікавості та творчої уяви, а також почуття контролю над власною долею;
- анімація готує до життя в інформаційному та демократичному суспільстві.

Анімація культури активізує та коригує деякі важливі соціальні процеси:

- 1) виявлення власних можливостей - створення умов, в яких всі особи та групи могли б «розкрити себе собі самому» і таким чином ідентифікувати, визначити приховані проблеми, бажання й потреби;
- 2) створення стосунків (організація взаємовідносин) - шляхом формування контактів між людьми, між творцями та їхніми творами. Ці відносини формуються за допомогою механізмів взаєморозуміння та прийняття;
- 3) творчість (креативність) проявляється у спілкуванні окремих осіб та груп з оточенням у формах творчої діяльності, а сам процес спілкування позначений ініціативністю, емоційним відгуком та відповідальністю.

Ці процеси, які відбуваються як в індивідуальному, так і в груповому вимірі, взаємопов'язані й визначають найважливіші риси анімації культури: пробудження креативності, творчості замість вторинності та винахідливості замість імітації.

Анімація культури відрізняється від інших аналогічних категорій, що використовуються для визначення функціонування індивіда в культурі та для її розвитку, таких як поширення культури, культурно-просвітницька діяльність, культурне виховання. Термін «анімація» має ширше значення, ніж, наприклад, «культурно-просвітницька діяльність», яка для деяких людей ототожнюється з негативним зовнішнім втручанням, несприятливим домінуючим впливом інших осіб, волі котрих вони повинні підкорятися, але які їх не мотивують і не мобілізують їхні внутрішні сили. Поширення класичної моделі культури, утвореної в добу Просвітництва саме як «культурно-просвітницька діяльність», передбачає чіткий поділ на творців і споживачів культурного контенту, останні є предметом впливу перших. Цей підхід, на жаль, має патерналістський сенс: « ми зробимо культуру доступною для вас » і поблажливий підтекст: « ви занадто недосвідчені, ми повинні наблизити культуру до доступного вам рівня », тож спричиняє зневажливе ставлення до адресата культурного контенту та поділ культури на «кращу» високу і «гіршу» популярну. Така практика поширювалась і надалі поширюється в різних культурних та культурно-освітніх закладах, таких як будинки культури, бібліотеки, клуби, громадські центри, гуртки, переважає в культурно-освітніх заходах. Анімація культури побудована на інших засадах: це діяльність, спрямована на відродження культури в певному соціальному середовищі, але не шляхом готового «культурного пакету» ззовні, а через виявлення притаманного, іноді прихованого власного культурного змісту, культурної пам'яті без протекціонізму та елементів патерналізму [3, 53-54].

Специфіка та властивості анімації культури, орієнтованої на багатовимірну творчу діяльність людини, спонукають до:

- автентичної участі у культурі - здійснюється завдяки власним індивідуальним культурним потребам;
- активної участі у культурі – полягає у мотивованому виборі власних цінностей культурного компендіуму;
- творчої участі у культурі – спрямованої на розвиток потреб та виявлення цінностей у поєднанні з новими потребами, орієнтованими на інноваційні рішення та трансгресії [6, 13].

Висновок. Анімація культури як соціальна практика має перед собою великі перспективи поширення й розвитку, адже ідею культурної діяльності вона намагається реалізувати в конкретному середовищі, в соціальному просторі, серед місцевих громад, щоби досвід цих спільнот збагачував загальнонаціональний культурний та творчий здобуток. Анімація знаходить застосування у всіх сферах життя: у культурній діяльності, освіті, педагогіці, у повсякденній праці, політичній та громадській діяльності, інституційній та позаінституційній сфері, у сімейному житті, у сфері релігії, в дозвіллі, розвитку соціального підприємництва, організації системи соціального обслуговування.

Література

1. Godlewski G. Animacja i antropologia // Animacja kultury. Doświadczenia i przyszłość / G. Godlewski, I. Kurz, A. Mencwel, M. Wójtowski (red.). Warszawa : IKP UW, 2002. С. 56-70.
2. Kargul J. Upowszechnianie, animacja, komercjalizacja kultury. Warszawa : PWN, 2012. 380 с.
3. Kłosowski W. Animacja i edukacja kulturalna // Kierunek kultura. W stronę żywego uczestnictwa w kulturze / W. Kłosowski (red.). Warszawa : MCK, 2011. С. 53-60.
4. Kopczyńska M. Animacja społeczno-kulturalna. Warszawa : Wydawnictwo Centrum Animacji Kulturalnej, 1993. 253 с.
5. Schindler A. Czym jest animacja społeczno-kulturalna? // Konteksty animacji społeczno-kulturalnej / K. Hrycyk (red.). Wrocław : Silesia, 2004, С. 20.
6. Schindler A. O istocie animacji // Animacja społeczno-kulturalna wobec przemian cywilizacyjnych / K. Hrycyk (red.). Wrocław : Silesia, 2000. С.10-16.
7. Smith M.K. Animateurs, animation and fostering learning and change. The encyclopaedia of informal education. URL : <https://infed.org/mobi/animateurs-animation-learning-and-change>.
8. Żebrowski J. Zawód i osobowość animatorów kultury w świetle nowych koncepcji wychowania zintegrowanego. Gdańsk : Wojewódzki Ośrodek Kultury, 1987. 179 с .

References

1. Godlewski G. (2002). Animacja i antropologia. G. Godlewski, I. Kurz, A. Mencwel, M. Wójtowski (Eds.). Animacja kultury. Doświadczenia i przyszłość. Warszawa : IKP UW [in Polish].
2. Kargul J. (2012). Upowszechnianie, animacja, komercjalizacja kultury. Warszawa : PWN [in Polish].
3. Kłosowski W. (2011). Animacja i edukacja kulturalna. W. Kłosowski (Ed.). Kierunek kultura. W stronę żywego uczestnictwa w kulturze. Warszawa : MCK [in Polish].
4. Kopczyńska M. (1993). Animacja społeczno-kulturalna. Warszawa : Wydawnictwo Centrum Animacji Kulturalnej [in Polish].
5. Schindler A. (2000). O istocie animacji. K. Hrycyk (Ed.). Animacja społeczno-kulturalna wobec przemian cywilizacyjnych. Wrocław : Silesia [in Polish].
6. Schindler A. (2004). Czym jest animacja społeczno-kulturalna?. K. Hrycyk (Ed.). Konteksty animacji społeczno-kulturalnej. Wrocław: Silesia [in Polish].
7. Smith M. K. (2009). Animateurs, animation and fostering learning and change. The encyclopaedia of informal education. Retrieved from: <https://infed.org/mobi/animateurs-animation-learning-and-change> [in English].
8. Żebrowski J. (1987). Zawód i osobowość animatorów kultury w świetle nowych koncepcji wychowania zintegrowanego. Gdańsk : Wojewódzki Ośrodek Kultury [in Polish].

Стаття надійшла до редакції 06.11.2018 р.